24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
СЕНТЯБРЬ
19
ЭРНЕКУН
221 (5936) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Оборонăн Государственный Комитетĕнче

ССР Союзĕн гражданĕсене пурне те обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентесси çинчен

Оборонăн Государственный Комитечĕ çакăн пек постановлени йышăннă:

ССР Союзĕн хĕçпăшал тытма пултаракан кашни гражданинне хамăрăн тăван çĕршыва алла хĕçпăшал тытса хӳтлеме хатĕрлесе çитерес тесе çар ĕçне вĕрентме кирлине шута илсе тата Хĕрлĕ Çар валли çар ĕçне вĕреннĕ резервсем хатĕрлес шутпа, Оборонăн Государственный Комитечĕ çапла йышăннă:

1. 1941 çулти октябрĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа ССР Союзĕн гражданĕсене — 16 çултан пуçласа 50 çула çитиччен арçынсене обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентмелле тăвас.

2. Обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентессине çар чаçĕсен тулашĕнче, çар ĕçне вĕрентме явăçтарнă çынсене фабрикăсенчи, заводсенчи, совхозсенчи, колхозсенчи, учреждениесенчи ĕçрен уйăрмасăр, туса пымалла тăвас.

3. Çар ĕçне вĕрентсе хатĕрлемелли занятисен кунĕсене тата сехечĕсене, предприятисемпе учреждениесен ĕç йĕркине пăсмалла мар тата производствăна сиен кӳмелле мар туса, военкоматсен шалăртса çирĕплетмелле.

4. Çар ĕçне вĕрентессине 110 сехетлĕ программа тăрăх туса пымалла.

5. Çар ĕçне вĕрентнĕ чухне стройпа çӳреме вĕрентсе хатĕрлес, винтовкăна, пулемета, миномета тата алăпа пемелли гранатăна вĕренсе алла илес ĕç çине, химиллĕ тапăнуран хӳтленес ĕç çине, окопсем чавассипе маскировка тăвас ĕç çине, çавăн пекех уйрăм боеца тата отделенине тактика енĕпе вĕрентсе хатĕрлес ĕç çине уйрăмах тимлĕн çаврăнса пăхмалла.

6. Обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентмелли курса вĕренсе пĕтернĕ запасри военнообязаннăйсене çар билечĕсем çине паллă туса памалла, допризывниксене вара тивĕçлĕ удостоверенисем памалла тата вĕсене обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕренсе тухнă тесе военкоматра учета илмелле.

7. Çар ĕçне вĕрентекен инструкторсем пулма мобилизаци йĕркипе призыва тăрассинчен отсрочка панă запасри командирсемпе политработниксен вăтам составне тата кĕçĕн начсостава, çавăн пекех Хĕрлĕ Çара илмен, ытларах хатĕрленнĕ аслăрах çулти рядовой состава та явăçтармалла.

8. Çар енĕпе вĕрентсе хатĕрлес ĕçе чи малтанхи черетпе 1923 тата 1924 çулсенчи çуралнă допризывниксене тата вĕрентсе хатĕрлемен 45 çула çитиччентхи запасри военнобязаннăйсене явăçтармалла.

9. ССР Союзĕн гражданĕсене обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентессине организацилес ĕçе Оборона Халăх Комиссариачĕпе унăн вырăнсенчи органĕсем çине хурас.

10. Оборона Халăх Комиссариачĕн составĕнче пурне те обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентес тĕлĕшпе ĕçлекен Главнăй Управлени (ВСЕВОБУЧ) туса хурас, облаçсенчи (крайсенчи тата республикăсенчи) военкоматсенче ВСЕВОБУЧ отделĕсем тăвас, районри военкоматсенче вара ВСЕВОБУЧ енĕпе ĕçлекен 2—3 инструктор пулмалла тăвас.

Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссариатĕнче

Сентябрĕн 17-мĕшĕнче Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ В. М. Молотов юлташ Болгарин Мускаври посланникне г. Стаменова йышăннă. Г. Стаменов Совет правительстви кăçалхи сентябрĕн 10-мĕшĕнче тунă представлени пирки Болгари правительствин ответне панă.

Болгари правительстви хăйĕн ответĕнче, Совет правительствин представленинче илсе кăтартнă фактсене хирĕçлесе, Совет Союзĕ тĕлĕшĕнчи унăн позицийĕ лойяльнăй позици пулса тăмасть тенине тата Болгария Германипе унăн союзникĕсем Совет Союзне хирĕç вăрçă ĕçĕсем туса пымалли база пулса тăнă, тенине те хирĕçлет.

В. М. Молотов г. Стаменова çапла каланă: Болгари правительствин ответĕ çителĕксĕр тата Совет правительстви кăçалхи сентябрĕн 10-мĕшĕнче панă представленине вăл нимĕн чухлĕ те сирсе яраймасть, тенĕ.

ССР Союзĕн, США-н тата Великобританин Мускаври канашлăвĕнчи совет делегацийĕ

Великобританин тата Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсен представителĕсемпе Мускавра пухăнакан канашлăвĕнче пулма Совет правительстви çак составпа делегаци уйăрнă: Оборонăн Государственный Комитет Председателĕн Заместителĕ тата СССР Совнарком Председателĕн Заместителĕ, Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ **В. М. Молотов** юлташ (делегаци председателĕ), Совет Союзĕн Маршалĕ, СССР Совнарком Председателĕн Заместителĕ тата Оборонăн Государственный Комитечĕн членĕ **К. Е. Ворошилов** юлташ, СССР Совнарком Председателĕн Заместителĕ тата Тулашри суту-илӳ Халăх Комиссарĕ **А. И. Микоян** юлташ, СССР Совнарком Председателĕн Заместителĕ тата Вăтам машиностроени Халăх Комиссарĕ **В. А. Малышев** юлташ, Тинĕс-Çар Флочĕн Халăх Комиссарĕ, Адмирал **Н. Г. Кузнецов** юлташ, Авиапромышленность Халăх Комиссарĕ **А. И. Шахурин** юлташ, артиллери генерал-полковникĕ, Оборона Халăх Комиссариачĕн Главнăй Артиллери Управленийĕн начальникĕ **Н. Д. Яковлев** юлташ.

Тăван çĕршыв оборонин фондне

СССР Финанс Халăх Комиссариачĕн даннăйĕсем тăрăх, сентябрĕн 11-мĕш тĕлне çĕршыв оборонин фондне 450,1 миллион тенкĕ укçан, 800 грамм платина, 32,1 килограмм ылттăн, 1.484 килограмм кĕмĕл, 1.314.012 тенкĕлĕх ютçĕршыв валюти тата государство заемĕсен облигацийĕсене 228,3 миллион тенкĕлĕх панă.

Колхозлă ялсенчен оборона фондне 9.315 тонна тĕштырă, 3.800,5 тонна вырлăхпа кайăк, 2.582 тонна сĕтпе сĕт-çу продукчĕсем, фруктсем тата ытти ял хуçалăх таварĕсем нумай панă.

Мускав халăхĕ пуринчен те ытларах взносĕсем панă. Госбанк отделенине унта 44.283.059 тенкĕ те 48 пус укçан тата государство заемĕсен облигацийĕсене 9.210.325 тенкĕлĕх панă.

Госбанкăн облаçсенчи конторисене çакăн чухлĕ панă: Сталинора—22,4 миллион тенкĕ, Хабаровскра—16,7 миллион тенкĕ, Ворошиловградра—15,3 миллион тенкĕ, Ленинград хулин конторине 14,5 миллион тенкĕ, Казахстан республикинчи конторăна 13,2 миллион тенкĕ т. ыт. те.

* * *

Туллимар даннăйсем тăрăх, сентябрĕн 15-мĕш тĕлне Узбекистанри ĕççыннисем çĕршыв оборонин фондне 12 миллион тенке яхăн укçан панă. Пĕр миллион тенкĕне яхăнах хаклă япаласем панă. Колхозсем çĕршыв оборонин фондне пĕр миллион тенке яхăн укçа куçарнă.

Калмыкири колхозсемпе колхозниксем çĕршыв оборонин фондне 40 пин пуç ытла сурăх тата мăйракаллă шулгра выльăх, çĕршер килограмм çу, пиншер центнер тырă панă. (ТАСС).

Тырпулсене пухса кĕртес ĕç

Омск облаçĕнче тырпулсене пухса кĕртес ĕçĕн хăвăртлăхĕсем куллен-кунах ӳссе пыраççĕ. Тарски, Седельниковски, Большереченски тата ытти районсенче те акнă тырра çурри ытларах ахаль йышши машинăсемпе вырнă, капансем тăвассине тата авăн çапассине васкавлăн туса пыраççĕ.

Пур вырăнсенче те çĕнĕ тырпулăн обозĕсем хатĕрлев пункчĕсене пырса тăраççĕ. Чылай колхозсем государство умĕнчи хăйсен обязательствисене парса татнă.

Киргизире иртнĕ çулхинчен вунă хут ытла мамăк пухса илнĕ. Сахăр кăшманне пуçтарасси тата турттарса кĕресси лайăх пырать. Колхозниксем ĕçĕн çĕнĕ нормисене ытлашшипе тултарса пыраççĕ. (ТАСС).

Ялхуçалăхĕнчи изобретательсемпе рационализаторсем

Доцент М. Е. Вейнеров-Иофан тата инженер Н. С. Василенко СХТЗ урапаллă тракторсен карбюраторне çĕнетсе лайăхлатнă. Кун хыççăн тракторсем горючи пĕтерессн 10—13 процента çити чакать, çав вăхăтрах тракторсен хăвачĕ ӳсет. Çапла çĕнетсе лайăхлатни анлăн сарăлмалла. Краснодар крайĕнчи çĕрĕç пайĕнчи инженерсен группи М. Е. Вейнеров-Иофан ертсе пынипе «УР-2» Универсал трактор карбюраторĕн çĕнетсе тунă распилительне производствăна панă. Унпа ĕçре усă курни горючине те чылаях перекетлет тата двигателĕн хăватне ӳстерет.

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. Боецсем позици йышăнма каяççĕ.
Э. Хайкин фотоӳкерчĕкĕ. (ТАСС фотохроники).

Халăх хăйĕн çарĕшĕн тăрăшнине кăтартакан фактсем

Хĕрлĕ Çарăн мухтавлă боецĕсем валли ăшă тумтирсем хатĕрлес ĕç республикăра хĕрӳллĕн пулса пырать. Рабочисемпе колхозниксем, совет интеллигенчĕсем Хĕрлĕ Çарти хăйсен ывăлĕсем, упăшкисем, пиччĕшĕсемпе шăллĕсем, тăванĕсем валли ăшă тумтир хатĕрлес ĕçе активлăн хутшăнаççĕ, хĕлле гитлерла бандăсене хирĕç кĕрешме Хĕрлĕ Çар боецĕсене лайăх условисем туса парассишĕн тăрăшаççĕ.

Сентябрĕн 15-мĕш тĕлне республикăра 7042 тир хатĕрленĕ, 5398 килограмм çăм, 821 мăшăр çăматă, 2922 алшиш, 3432 мăшăр носкисемпе чулхасем, 148 мăшăр çăм тăла, 213 ăшă кĕпе-йĕмсем, 1216 çĕлĕк, ваткăран тунă 169 шаровар, 329 фуфайка, аялтан тăхăнмалли 275 кĕпе-йĕмсем, 754 алшăлли, 441 простынь, 1970 мăшăр пир тăла т. ыт. те пухса хатĕрленĕ. Çаксем ĕнтĕ халăх хăйĕн çарĕшĕн тăрăшнине кăтартакан пысăк фактсем пулса тăраççĕ. Вĕсем пирĕн халăхпа Хĕрлĕ Çар хушшинчи çыхăну мĕнле çирĕп пулнине кăтартса параççĕ.

Çак ĕçре Шупашкар районĕ уйрăмăнах лайăх ĕçленине палăртмалла. Унта 1108 тир, 405 килограмм çăм, 872 мăшăр тăла, 388 алшăлли, 130 мăшăр алшиш, 175 мăшăр носкисем пухса хатĕрленĕ. Елчĕк, Хĕрлĕ Чутай, Советски районĕсем те аван ĕçлеççĕ. Елчĕк районĕнче 781 тир, 661 килограмм çăм, 196 мăшăр алшиш т. ыт. те хатĕрленĕ. Хĕрлĕ Чутай районĕ 696 тир, 526 килограмм çăм, 141 çĕлĕк, 258 мăшăр алшиш, 250 мăшăр чулха хатĕрленĕ. Советски районра 137 мăшăр çăматă, 551 мăшăр алшиш, 509 мăшăр чулха, 214 çĕлĕк т. ыт. пухнă.

Шупашкар хулинчи рабочисемпе служащисем те Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтир хатĕрлес ĕçе хĕрӳллĕн хутшăнаççĕ. Хулари ĕççыннисем сентябрĕн 18-мĕш тĕлне Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли 222 мăшăр çăматă, 293 çĕлĕк, 196 фуфайка, 159 мăшăр алшиш, 129 мăшăр носки, 97 ăшă шаровар панă.

Пирĕн паттăр красноармеецсем валли ăшă тумтир хатĕрлес ĕç кунран кунах вăйланса пырать. Ĕççыннисен çак хăватлă движенине партипе советсен вырăнсенчи организацийĕсен ертсе пыма пĕлес пулать. Вăл ĕç хăй тĕллĕн пулса пырасса шанса лармалла мар. Анчах Улатăр, Йĕпреç, Тăвай, Вăрнар тата Етĕрне районĕсенчи ертсе пыракан организацисем çакна шута илмеççĕ пулмалла, вĕсем массăллă ăнлантару ĕçне çителĕксĕр сарса пыраççĕ.

Халĕ районсенче пухнă тирсене турттарса вĕсенчен кĕрĕк пиншаксем çĕлес, çăмран çăматăсем йăвалас ĕçе хăвăрт организацилесе пурнăçа кĕртмелле. Вăл ĕçе тума районра условисем çук пулсан, урăх районсемпе калаçса татăлмалла. Хĕл çывхарса килет. Ĕççыннисен пулăшăвне Хĕрлĕ Çар боецĕсем патне çитерме васкамалла.

Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли— ăшă тумтирсем

ИШЛЕЙ. Сентябрĕн 15-мĕшĕнче Мăнал ялсоветне кĕрекен «Тимĕрçырми» тата Калинин ячĕпе тăракан колхозсенче колхозниксен пухăвĕсем пулса иртрĕç. Калинин ячĕпе тăракан колхозри колхозниксем, «Коммунист» колхозри колхозниксем Ишлей районĕнчи мĕнпур ĕççыннисене чĕнсе калани̇не сӳтсе-явнă хыççăн, Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем тума 25 тунă тир, 10 мăшăр çăматă, 20 мăшăр çăм алшиш-чăлха пама йышăнчĕç. Çавăн пекех «Тимĕрçырми» колхоз та 10 мăшăр ваткă хурса çĕленĕ фуфайкăпа шалавар, государствăна парса татнă хыççăн юлнă çăмран çăматă йăвалаçа пама пулчĕ.

К. Палеев, С. Еньчиков, И. Козлов, Г. Макаров колхозниксем пĕрер тир, Л. Казаньков пĕр тир, пĕр мăшăр алшиш, Иван Краснов çăм тăла пама кăмăл турĕç. Комсомолецсем Степан Андреев пĕр çĕлĕк, пĕр шарф, А. Щенков пĕр тир, пĕр мăшăр чăлха, А. Назаровпа М. Гусев юлташсем пĕрер тир, пĕрер мăшăр алшиш парнелеççĕ.

— Пирĕн Хĕрлĕ Çар ирсĕр тăшмала хирĕç геройла çапăçать. Вĕсем паттăррăн кĕрешни пирĕн ĕçри хастарлăха ӳстерет, пире татах хавхалантарать, çĕнтерӳ пирĕнте пулассине шантарать. Манăн икĕ ывăл — Мишăпа Василий — Хĕрлĕ Çар ретĕнче пулса, урса кайнă çынçиен фашистсене хирĕç çапăçаççĕ. Эпĕ Мамăш ялсоветне кĕрекен «Коммунист» колхозри колхозниксем чĕнсе каланине чĕререн ырлатăп. Хам енчен эпĕ пĕр тир, 2 мăшăр алшиш пама пулатăп, ытти колхозниксене те çавăн пекех пама чĕнетĕп, — терĕ «Тимĕрçырми» колхоз членĕ 60 çулхи Тимофей Корнилов. Ун хыççăн Т. Чеменцев колхозник 2 тир, пĕр çĕлĕк, пĕр мăшăр чăлха пама пулчĕ.

Çавăн пекех П. Соловьева колхозница та пĕр тир, пĕр мăшăр чулха, Н. Мартышкин, А. Ягушов колхозниксем 2-шер тир, П. Ягунина колхозница пĕр мăшăр çăматă пама пулчĕç.

Н. РУСАНОВ.
А. МИХАЙЛОВ.

* * *

ÇĔРПУ. «Чуваш. ЦИК» колхоз членĕсем боецсем валли правлени уйăрнă çăмран 10 мăшăр çăматă йăвалаçа параççĕ. Кунсăр пуçне вĕсем кашниех çăм чулхасемпе алшишсем пама пулнă.

Н. ЯСНОПОЛЬСКИЙ.

СĔНТĔР. Районри пур колхозсенче те Хĕрлĕ Çар валли ăшă тумтирсем пухса парас ĕç хĕрӳллĕн пырать. Кашни колхоз, кашни колхозник, пуç касакан тискер фашистсене çапса çĕмĕрме, Хĕрлĕ Çар боецĕсене мĕнпе те пулин пулăшма тăрăшаççĕ. Оринино ялсоветне кĕрекен Чамăш ялĕнчи колхозница М. Егорова çапла калать:

— Эпĕ гитлерла ирсĕр тăшмансене чĕререн курайманстăп. Вĕсем этем йĕркинчен тухнă разбойниксем пирĕн ирĕклĕ халăхран чура тăвасшăн. Анчах вĕсен ирсĕр ĕмĕчĕ пурнăçа кĕреймĕ. Манăн упăшка Хĕрлĕ Çарта тăшмана хирĕç çапăçать. Эпĕ Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли 3 метр çăм тăла, пĕр мăшăр портянка, пĕр мулаххай, пĕр тир паратăп. Кирлĕ пулсан Хĕрлĕ Çара татах та пулăшма хатĕр, боецсемшĕн нимĕн те шеллеместĕп.

Ун хыççăн ытти колхозниксем те Хĕрлĕ Çар валли ăшă япаласем пама пуçларĕç. Çапла вара колхозниксем Оринино ялсоветне пурĕ 55 мăшăр чулха, 35 мулаххай, 25 мăшăр перчатка, 100 метр пир тата ытти япаласем те кайса пачĕç. «Восток» колхоз членĕсем 35 тир, 4 килограмм çăм, 10 мăшăр алшишсемпе чулхасем тата пĕр мăшăр çăматă пачĕç. **С. МАМАЕВ.**

* * *

Тăван çĕршыва пĕтĕм чĕререн юратса тăракан рабочисем, колхозниксем, интеллигентсем оборона валли çĕнĕ средствăсем мобилизацилемешкĕн халăхăн уйрăм фондне тума сĕннине Калинински районри колхозниксемпе служащисем пысăккăн кăмăллаçа ырлаççĕ.

Акă, Калинино сельпо уполномоченнăйĕсен конференцийĕ иртнĕ çулти тата кăçалхи тупăшран 20 пин тенкĕ укçана çĕршыв оборонин фондне хывма йышăнчĕ. Çавăн пекех райуполнаркомзагра ĕçлекенсем—242 тенкĕ, Хăмăшри Папанин ячĕпе тăракан колхоз колхозникĕсем 3.435 тенкĕлĕх ытла заем облигацийĕ тата 20 центнера яхăн тырă, Кӳлхĕрринчи «Трактор» колхоз колхозникĕсем 41 килограмм çу тата Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли 5 мăшăр çăматă, 20 мăшăр носки, 20 мăшăр перчатка, 1000 тенкĕлĕх ытти япаласем илсе пама пулчĕç.

Районри ытти колхозсем те мухтавлă Хĕрлĕ Çарпа унăн боецĕсене пур енчен те пулăшса пыраççĕ.

Вен. ШАХАЛОВ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(Сентябрĕн 17-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ)

Сентябрĕн 17-мĕшĕнче пирĕн войскăсем пĕтĕм фронтра противника хирĕç вăйлă çапăçусем туса пынă.

Сентябрĕн 15-мĕшĕнче сывлăшри çапăçусенче тата противникăн аэродромĕсенче нимĕçсен 78 самолетне пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 25 самолет пĕтнĕ.

* * *

ГУДЕРИАНĂН ТАНКОВĂЙ ГРУППИНЕ ÇАПСА ÇĔМĔРНИ

Гитлеровецсем сентябрĕн 8-мĕшĕнчех ĕнтĕ Брянска тытса илнĕ тесе пĕлтерчĕç. Анчах та çак пĕлтерӳ, ытти нумай пĕлтерӳсем пекех, черетлĕ элек тата каппайни кăна пулса тăчĕ. Нимĕçсен командованийĕ, сентябрĕн пуçламăшĕнче Брянск çине чылаях паллă генерал Гудериан ертсе пыракан танковăй тата мотомеханизированнăй войскăсен пысăк группине ярса, пирĕн фронта татса кĕме тата Брянска тытса илме ĕмĕтленнĕ пулмалла. Анчах та пирĕн çĕр çинчи войскăсем тăшмана хирĕç паттăррăн çапăçнине пула тата пирĕн авиаци тăшмана тăтăшах массăллăн пыра-пыра çапнине пула, нимĕçсен фашистла командованийĕн планĕсем арканса кайрĕç. Вăйлă çапăçусенче нимĕçсен войскисене пысăк çухатусем кӳнĕ. Тăшманăн 20 пин çын ытла вилнĕ, аманнă тата тыткăна лекнĕ. Нимĕçсен 500 яхăн танкне, 70 бронемашинине, 1525 автомашинине, 196 самолетне пĕтерсе тăкнă, тăшманăн 206 орудине пĕтерсе тăкнă тата тытса илнĕ, 85 станковăй пулемет, 51 ручной пулемет, 51 миномет, темиçе пин винтовка, винтовкăран пемелли нумай патронсем, гранатăсем, снарядсем тата темиçе радиостанци тытса илнĕ.

Çапла вара, Гудерианăн танковăй группи хăйĕн мĕнпур танксен виçĕ пайĕнчен икĕ пайне çухатнă. Ăна Брянскран инçете хăваласа янă.

* * *

ТАТА ТЕПĔР ГИТЛЕРЛА ЭЛЕК

Германири информаци бюровĕ «пĕчĕк элексемпе аппаланнин усси çук, элек вăл пысăк пулмалла, итлекенсем ăна пуçран туртса кăларма май пур тесе шухăшлама нихăçан та ан хăйччăр» тесе Гитлер кăтартса пани тăрăх ĕçлесе пырать. Çавăн пек элекĕн черетлĕ порцине вĕсем пĕтĕм тĕнчене Германин хĕçпăшаллă вăйĕсен верховнăй командованийĕн ячĕпе сентябрĕн 16-мĕшĕнче пачĕç. Фашистсен радиостанцийĕ пĕлтернĕ тăрăх, Германи çарĕ Ильмень кӳлли районĕнче советăн виçĕ çарĕн пысăк вăйĕсене çĕмĕрсе тăкнă иккен, 53 пин çынна тыткăна илнĕ тата 320 танк, 695 оруди пĕтерсе тăкнă имĕш. Германи командованин çак пĕлтерĕвĕ малтан пуçласа вĕçне çитиех мухтанчăкла суйса сӳпĕлтетни пулса тăрать.

Çӳлте кăтартнă участокра пĕр уйăх ытла вăйлă çапăçусем пулса пынă тата халĕ те пулса пыраççĕ. Çав çапăçусем вăхăтĕнче пирĕн войскăсен 30 пин çынна çити вилнĕ тата аманнă. Совет войскисем нимĕнле 320 танк та çухатма пултарайман, мĕншĕн тесен фронтăн çав участокĕнче танксем мĕнпурĕ те 20—30 штука çеç пулнă. Артиллерие илес пулсан вара, 695 оруди пĕтни çинчен калакан нимĕçсен юмахри пек цифрине 42 орудине çити чакарас пулать.

Фронтăн çав участокĕнче тыткăна лекнĕ нимĕç салтакĕсем çав çапăçусенче нимĕçсен питех те пысăк çухатусем пулни çинчен пурте пĕр çын пек каласа кăтартаççĕ. Тыткăна лекнĕ нимĕç салтакĕсем каласа панă тăрăх, çав çапăçусем хыççăн нимĕçсен ротисенче, правило пекех, 25—30-шар çын çеç тăрса юлнă, нумай ротăсенче вара мĕнпурĕ те 8—12-шер çын кăна тăрса юлнă.

Фронтăн çак участокĕнче пынă çапăçусем вăхăтĕнче нимĕçсен сахалтан та 45—50 пин çын вилнĕ, аманнă тата тыткăна лекнĕ. Фактсем çавăн пек ĕнтĕ, фактсем вара—пытарма çук япаласем. Чăн-чăн çитĕнӳсем пулман пирки, нимĕçсен командованин вăл çитĕнӳсене ирĕксĕрех хăйĕн пуçĕнчен шухăшласа кăлармалла пулнă.

* * *

ЮГОСЛАВИРЕ ФАШИЗМА ХИРĔÇЛЕ ШУХĂШ-КĂМĂЛСЕМ ӲССЕ ПЫНИ

Югославире фашизма хирĕçле шухăш-кăмăлсем кунран кунах ӳссе пыраççĕ. Загребри центральнăй телефоннăй станцинче темиçе çĕрте бомбăсем сирпĕнсе кайнă. Çавна пула хулара та, çавăн пекех хула тулашĕнче те телефон çыхăнăвĕ пăсăлнă. Çав взрывсем вăхăтĕнче çыхăну корпусĕн майорĕ Меринг тата вырăнти секретлă полицин начальникĕ Рейкович йывăр аманнă. Аманнисем хушшинче Германин 4 салтакĕ тата пĕр лейтенанчĕ пулнă. Телефон станцинче взрыв пулнă вăхăтрах хулан тепĕр кварталĕнче пулеметсенчен персе фашистсен 6 салтакне амантнă.

* * *

Урса кайнă фашистсем хăйсем тытса илнĕ хуласемпе ялсенчи мирлĕ халăхран калама çук тискеррĕн мăшкăлламе пăрахмаççĕ. Киев районĕнче В.—Литовская ялне кĕрсе кайса, нимĕçсем хресченсене çаратма тытăннă. Фашистсем алла мĕн кĕнĕ, вĕсене пурне те: сыснасене, чăхсене, тырпула, тумтире тата кашăк-тирĕксене илсе тухса кайнă. Федор Андрухович колхозникăнне нимĕç бандичĕсем минтерсем, витресем, кашăксем, мискăсем, сухари, лампа, марлĕрен тунă занавескăсем тата стена çумĕнче çакăнса тăракан сехете илсе тухса кайнă. Салтаксем Ф. Андруховичăн ачисене хĕнесе пĕтернĕ, вĕсен аллинчи юлашки çăкăра туртса илнĕ. Ульяна Косенко колхозницăнне тата Семенов колхозникăнне ĕнисене, чăххисене тата мĕнпур тумтирĕсене туртса илнĕ.

Кировоград облаçĕнчи Бобринецки районри Алексеевка ялĕнче фашистсен офицерĕсем ĕçкĕ тунă. Çав ялти хĕрсене пурне те Гитлер офицерĕсем ĕçекен çурта пыма хушнă, пымасан хытă айăплассипе хăратнă. Паллах, пĕр хĕр те вĕсем патне пыман. Çакăн хыççăн нимĕç салтакĕсем килĕрен ухтарса çӳреме тытăннă. Вĕсем çав ялти çынсен килĕсене çĕмĕрсе кĕрсе хĕрсене илсе кайма хăтланнă. Хăшпĕр хресченсем алăксене питĕрсе лартса фашистла ирсĕрсене киле кĕртмен. Урса кайнă фашистсем алăксене çĕмĕрсе кĕнĕ те тăватă колхозника колхозницăна урама илсе тухса персе вĕлернĕ. Кăçнине ӳсĕр нимĕçсем ял учительницине фашистсен притонне пыманшăн персе вĕлернĕ. Сентябрĕн 2-мĕшĕнче ӳсĕр салтаксем ват хресчене Остап Мироненкона тата унăн 12 çулти вунучне персе вĕлернĕ.

* * *

Хĕвелтухăçĕнчи кăмрăк кăларакан бассейнсенчи горняксем хăйсен валли шеллемесĕр ĕçлесе çĕршыв валли планран ирттерсе пиншер тонна кăмрăк параççĕ. «Кузбассуголь», «Уралуголь» комбиначĕсем, «Сахалинуголь», «Кизельуголь» тресчĕсем тата ыттисем те август уйăхĕн тата сентябрьти малтанхи кунсен планĕсене чылай ирттерсе тултарнă. «Кизельуголь» трестĕнчи Майăн 1-мĕш ячĕпе тăракан тата 4-мĕш номерлĕ шахтăсенчи коллективсем 9 уйăхри заданине тултарнă та ĕнтĕ. Урицкий ячĕпе тăракан шахтăри тата 24-мĕш номерлĕ шахтăри горняксем кăмрăка кулленех планран ирттерсе параççĕ. Врубовой машинăн паллă машинисчĕ Кокшаров пĕр сменăра икшер лава кăмрăк кăларать. «Востсибуголь» тресчĕн 8-мĕш номерлĕ шахти 9 уйăхри программăна срокран 19 кун малтан тултарнă. Иртнĕ çултипе танлаштарсан, кăмрăк кăларасси 36 процент ӳснĕ, кăмрăкăн хăйне ларакан хакĕ 12 процент чакнă. Суриков ертсе пыракан навалоотбойщиксен бригади çулталăкри программăна 8 уйăхрах тултарнă.

Горняк профессине нумаях пулмасть вĕренсе çитнĕ хĕрарăмсем ăнăçлăн ĕçлесе пыраççĕ. Киров ячĕпе тăракан шахтăри забойщик Татаринцева юлташ пĕр кунхи нормăна 200 процент ытла тултарса пырать. Семенова тата Худякова забойщиксем кунне пĕрер норма çурă тата ытларах та тултарса пыраççĕ.

Карагандари 20-мĕш номерлĕ шахтăра Абдрахманов тата Митрофанов ертсе пыракан навалоотбойщиксен малта пыракан бригадисем хăйсен çулталăкри программине ирттерсе тултарнă. Çав шахтăри врубмашинист Степанов, уйăхра 20—23 пин тонна кăмрăк парса, кăмрăк тупас ĕçре пĕтĕм çĕршывĕпе чи пысăк тухăçлăха кăтартнă.

Совет войскисем Тегерана пырса кĕнĕ

ТЕГЕРАН, сентябрĕн 17-мĕш. (ТАСС). Паян совет войскисем Тегерана пырса кĕчĕç.

Силос хывас ĕç вăйланса пырать

Сентябрĕн 15-мĕшне республикипе 56.612 тонна силос хывнă. Нумай районсенче вылăхсем валли сĕтеклĕ апат хатĕрлес тĕлĕшпе тăрăшса ĕçлеççĕ. Елчĕк районĕ силос хывмалли плана ытлашшипех тултарчĕ. Апла пулин те çак районта силос хывас тĕлĕшпе саплах ĕçлеççĕ. Кашни колхоз ытларах силос хывса хăварассишĕн кĕрешет. Çĕмĕрле районĕ те силос хывмалли плана çитес кунсенче тултарать. Районсем халĕ кашни кун пин тоннăна яхăн силос хывнă.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(Сентябрĕн 18-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ)

Сентябрĕн 18-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем пĕтĕм фронтра противника хирĕç çапăçнă.

Пирĕн авиаци противник войскисене пыра-пыра çапнă тата унăн аэродромĕсенче авиацине пĕтерсе пынă.

* * *

Фронтăн Хĕвеланăç енче Токаров капитанăн хăвăрт вĕçекен бомбардировщиксен эскадрильи, нимĕçсен механизированнăй колоннине атакăланă. Çавăн пек пырса тапăннипе пула нимĕçсен 12 вăтам танкне, 7 бронемашинине тата 29 грузовикне çĕмĕрсе тăкса çунтарса янă. Пулеметсенчен персе противник салтакĕсемпе офицерĕсене 200 çын ытла вĕлернĕ тата амантнă.

Днепропетровск районĕнче пирĕн самолетсен группи нимĕçсен çар грузĕ тиесе пыракан чугунçул составне, горючи тултарнă темиçе цистернине, 5 автомашинине, темиçе орудине, виçĕ зенитнăй установкине тата пĕр рота ытла салтакĕсене пĕтерсе тăкнă. Колодня станци районĕнче пирĕн самолетсен группи противникăн чугунçул составĕсене, икĕ автоколоннине атакăланă. Вагонсене, грузовой тата çăмăл машинăсене нумай пĕтерсе тăкнă. Богданово районĕнче противник пехотине пĕр ротăна çити пĕтерсе тăкнă. Толстиков полковникăн чаçĕнчи летчиксем икĕ кун хушшинче нимĕçсен 53 самолетне, пехота тата боеприпассем тиенĕ 80 яхăн автомашинине пĕтерсе тăкнă.

* * *

Хура тинĕс флотĕнчи тинĕс авиацийĕн бомбардировщикĕсем юлашки икĕ кун хушшинче Одесса патĕнче противникăн полевой батарейине, 60 ытла танкăсемпе автомашинисене, 300 çите салтакне пĕтерсе тăкнă. Сывлăшри çапăçусенче тăшманăн икĕ истребительне персе ӳкернĕ.

Хĕрлĕ ялавлă Балтика флотĕнчи самолетсен группи Ленинград патне пымалли çулсем çинче тăшманăн мотомехвойскисене пырса çапнă. Противникăн 15 йывăр танкне, 20 автомашинине тата пĕр полевой батарейине пĕтерсе тăкнă.

* * *

Смоленск облаçĕнчи партизансем нимĕçсен фронт сывăхĕнчи склачĕсене тата горючи тултарнă автоцистернисене ăнăçлăн пĕтере-пĕтере пыраççĕ. Чугунçул станцин начальникĕ И. юлташ командир пулса ертсе пыракан отряд сентябрĕн 11-мĕшĕнче Голынки ялĕ патĕнче автоколонна çине тапăннă. Çул çинче чулсем купаласа тултарнă та, партизансем малта пыракан машинăна чарса лартнă. Охрана баррикадăна сӳтме пуçласан, партизансем пеме тытăннă. Темиçе цистерна çунма пуçласа взрыв пулса арканса кайнă. Пĕр сехет хушшинче партизансен отрячĕ 12 автоцистернăна чĕртсе янă тата нимĕçсен 20 салтакне пĕтерсе тăкнă.

Вăтам шкул учителĕ А. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячĕ пĕр эрне хушшинче Лешня ялĕ патĕнче боеприпассен лыçăк складне тытса илсе взрыв туса аркатнă тата Рудня хули патĕнче штурмовиксен отрядне çĕмĕрсе тăкнă. Фашистсене хирĕç пулса иртнĕ çапăçура Германи салтакĕсемпе офицерĕсене 30 çын ытла вĕлернĕ. Механик Л. юлташ командир пулса ертсе пыракан отряд Велижре пристань çине хăюллăн пырса тапăннă. Германи çарĕ валли тĕрлĕрен груз тиенĕ баржасем çине партизансем кĕрсе кайнă та, вĕсене шыва путарнă. Тепĕр виçĕ кунтан партизансен отрячĕ çак вырăна каллех таврăннă та, Западная Двина юханшывĕ тăрăх килекен грузсем валли нимĕçсем туса лартнă виçĕ склада çунтарса янă. Сентябрĕн вунă кунĕ хушшинче партизансен темиçе отрядĕнчен хăна илнĕ сведенисем Смоленщинăра партизанла движени пысăк çитĕнӳсем туни çинчен каласа параççĕ. Çак вăхăт хушшинче партизансем усă çапăçусенче тата засадăсенче нимĕçсен 165 салтакĕпе 16 офицерне вĕлернĕ. Виçĕ танк, бензин тултарнă 12 цистерна, боеприпассем тата продовольстви тиенĕ 14 грузовик, 22 мотоцикл, 46 велосипед, 6 оруди тата 7 миномет пĕтерсе тăкнă.

* * *

Совет Информаци Бюровĕ августăн 7-мĕшĕнче çапла пĕлтернĕччĕ: совэтăн пĕр-пĕр районне тытса илсен фашистсем халăха—хресченсене, совет служащийĕсене, хĕрарăмсене, вĕсем вăрçăра тытăна лекнĕ çынсем тесе пĕтерсе, çийĕнчех тĕрлĕрен йывăр ĕçсем тума мобилизациленçĕ е тыла хăваласа каяççĕ. Халĕ ĕнтĕ Совет Информаци Бюровĕ пĕлтерни тĕрĕс пулнине фашистла пичет хăй те йышăнать, тытса илнĕ районсенчи совет халăхне чуралантармалли методсене уçса парать.

Нимĕç фашисчĕсен «Фелькишер беобахтер» хаçачĕ вăрçăра тытăна лекнĕ çар çыннисем валли тунă лагере пырса курнă хыççăн корреспонденчĕн статьине пичетлесе кăларнă. Корреспондент уççăнах каласа панă тăрăх, вăрçăра тытăна лекнĕ салтаксем валли тунă лагерьте совет çарĕпе нихăшĕнче те çыхăнса тăман çынсем нумай. Корреспондент малалла çапла палăртса парать: сăмахран, унпа калаçакан çын «55 çулхи хресчен пулнă, вăл салтак мар, анчах çапах та ăна тытăна илнĕ». Корреспондент: ăна ăçта тытăна илнĕ, тесе ыйтсан хресчен çапла ответленĕ: «Эпĕ уйра ĕçлеттĕм, нимĕç салтакĕсем çитрĕç те мана тытăна илчĕç». Çапла вара, фашистсен «Фелькишер беобахтер» хаçатĕнче пичетленсе тухнă корреспонденцинчен уççăн курăнать: фашистла мерзавецсем Хĕрлĕ Çарпа пĕрле тухса кайма ĕлкĕреймен совет граждăнсене те вăрçăра тытăна лекнĕ салтаксем валли пралук карса тунă лагерьсене хупса лартаççĕ.

* * *

Фронт валли кирлĕ продукцине туса кăларассине ӳстерес тĕлĕшпе совет çыннисен творчествăллă шухăшĕ ывăнма пĕлмесĕр ĕçлет. Çĕршыв оборонин фондне паракан рационализаторла сĕнӳсемпе изобретенисем куллен ӳссе пыраççĕ. Иваново облаçĕнчи Серго Орджоникидзе ячĕпе тăракан заводра 4 кун хушшинче 48 сĕнӳ панă. Чи хаклăрах 17 сĕнӳ кăна темиçе çĕр пин тенкĕ перекетлеме май параççĕ. Воронежри тăватă предприятире темиçе кун хушшинчех рационализаторла 80 сĕнӳ панă. Таганрогри Молотов ячĕпе тăракан завод мастерĕ Харченко юлташ пăхăр пралукăн сыковăй электросварки валли станок конструкциленĕ. Заводри çамрăк рационализаторсем слесарь Обухов юлташ тата токарь Евич юлташ уйрăм аггрегатсем çинче ĕç тухăçлăхне 3—4 хут ӳстерекен сĕнӳсем панă. Сталино облаçĕнчи Н-ски заводри строгальщица Зиновьева юлташ, пĕр ответлă деталĕн обработка технологине улăштарса, нормăна 400 процент тултарса пыма тытăннă. Рабочи Уланов юлташ ĕç тухăçлăхне 300 процент ӳстерекен ахаль йышши приспособленипе усă курнă.

Совет столици патĕнчи сывлăшри çапăçура

Совет Информаци Бюровĕн сентябрĕн 9-мĕшĕнчи сводкинче Мускав çывăхĕнче сывлăшра фашистсен икĕ самолет-разведчикне пĕтерсе тăкни çинчен пĕлтернĕччĕ.

Малтан икĕ моторлă, пикировка тăвакан «Юнкерс-88» текен бомбардировщика Мускав çывăхĕнчи Н. хули патĕнче 16 сехет те 50 минутăра сăнанă. Кĕçĕн лейтенант Чесноков командир пулса ертсе пыракан совет истребителĕсен звени часах сывлăша çĕкленнĕ. Кĕçĕн лейтенантсен Чесноков, Грунин тата Кузьменко юлташсен истребителĕсен экипажĕсем часах тăшмана хăваласа çитнĕ, 7.000 метр çӳллĕшĕнче çапăçу пуçланнă.

Атакăна Чесноков пуçласа янă. Вăл фашист самолечĕ патне хыçалтан вĕçсе пынă, 25 метр çывăхĕнчен ăна пулеметсенчен пеме тытăннă. Грунин та командир примерĕ тăрăх тăшман çине пеме тапратнă. Шăтса пĕтнĕ фашистла самолет совет летчикĕсенчен тарма тăрăшнă. Чесноковăн патронсем пĕтнĕ хыççăн, Грунин «Юнкерс» хӳри патне хăвăрт пынă, фашистла самолет хӳрин сулахай пайне хăйĕн истребителĕн винтипе ватса тăкнă.

Управленине çухатнă хыççăн, фашистла самолет çĕре персе аннă. «Юнкерс» çĕре персе аннă вăхăтра Кузьменко звенинчи виççĕмĕш пилот тăшмана çĕре персе аничченех «ăсатнă», вăл ăна çаплах персе вĕçсе пынă. Нимĕç летчикĕсене тытăна илнĕ.

Иккĕмĕш самолета çав кунах, Мускав çывăхĕнчи Л. хули патĕнче, 18 сехет те 30 минутăра летчик-истребитель Иванов юлташ персе антарнă. Фашистла «Юнкерс-88» самолетăн юлашкийĕсем çунса, çĕре персе аннă. Самолет экипажĕ пĕтнĕ. (ТАСС).

Дымовой завеса хӳтлĕхĕпе

ХĔРЛĔ ЯЛАВЛĂ БАЛТИКА ФЛОЧĔ, сентябрĕн 15-мĕш. (ТАСС). Катер пысăк та йывăр поход хыççăн хăйĕн базине таврăннă. Ăна хирĕç тепĕр катер килнĕ. Ун çинчен семафор тăрăх:

— Бухтăна переççĕ,—тесе пĕлтернĕ.

— Çĕмĕрсе тухатпăр, юлташсем!—тенĕ шанчăклăн командир

Çыран хĕрринчен сулăм вăркăннă. Краснофлотецсен пуçĕсем çинче пĕр снаряд хыççăн тепри, виççĕмĕш шăхăрса иртнĕ, шывăн пысăк юписем палуба çине вăркăннă.

Бухтăна тухмалли вырăн курăннă. Унта хаклă япаласем тиенĕ судноларнă.

Тăшман артиллерирен тата пулеметсенчен пенине пăхмасăрах, катер бухта патне пырса çитнĕ. Суднăпа буксиртан кăларнă та усă тинĕсе илсе тухнă. Вара фашистсем шултра калибрлă орудисемпе минометсенчен пеме тытăннă. Катер дымовой завеса тунă та, нимĕнле çухату та тумасăр хăйĕн базине таврăннă.

Республикăри уйхирсенче

Уйхир ĕçĕсем вĕçленсе пыраççĕ

Республикăри районсенче уйхир ĕçĕсем вĕçленсе пыраççĕ. Сентябрĕн 15-мĕшне Калинински, Чкаловски тата Елчĕк районĕсем тырпулсене вырса пуçтарчĕç. Паян-ыран-сенче Красноармейски, Сĕнтĕрвăрри, Шупашкар тата ытти чылай районсем вырса пĕтереççĕ. Вырса пуçтарнă тырпула капана хывас тĕлĕшпе Çĕмĕрле районĕ малта пырать. Калинински район вырса пуçтарнă тырпулран 70 процентне капана та хывнă. Çав вăхăтрах вырса пуçтарнă тырпула капана хывас тĕлĕшпе хăшпĕр районсем (Йĕпреç, Куславкка, Вăрмар, Тăвай) çаплах юлса пыраççĕ-ха. Тăвай районĕ вырса пуçтарнă тырпулран 38 процентне çеç капана хывнă. Ку тĕлĕшпе Кувакино районĕ лайăх пример кăтартса пырать. Çак районра вырса пуçтарнă тырпула çуррине яхăн çапса та типтерленĕ.

Районсенче уйхир ĕçĕсем вĕçленсе пынă май, пур çĕрте те халь кĕлте кĕртес тата авăн çапас ĕçсене вăйлатса пымалла.

Çĕрулми кăларма тытăннă

Кăçал пахча-çимĕçсем вăйлă пулчĕç. Кашни колхоз халь ăнса пулнă çимĕçсене вăхăтра, типĕ çанталăкра пухса кĕме тăрăшать. Сентябрĕн 15-мĕш тĕлне 10 районра çĕрулми кăларма тытăннă. Октябрьски районри колхозсем 120 гектар ытла çĕрулми кăларнă. Ишлей районĕнчи хăшпĕр колхозсем ана çинчен тӳрех государствăна çĕрулми леçсе пама пуçларĕç. Иртнĕ пиллĕк кун хушшинче республикипе 200 гектара яхăн çĕрулми кăларнă. Çĕрулми кăларас ĕçе ытти районсенче те вăйлатса пыни кирлĕ. Ку ĕçе кĕрхи çумăрсем пуçланиччен пĕтĕмпех вĕçлеме васкамалла.

Шкул ачисем колхоза пулăшаççĕ

СОВЕТСКОЕ. Район центрĕнчи вăтам шкулта вĕренекенсемпе вĕрентекенсем «Ударник» колхоза уйри тырпула пухса кĕртес ĕçре пулăшаççĕ.

Сентябрĕн 6-мĕшĕнче пĕр харăс 300 ача уя тухса 18 гектар сĕлĕпе тулăна çыхрĕç. Уйрăмăнах ку ĕçре 8-мĕш тата 10-мĕш классенче вĕренекенсем тăрăшса ĕçлерĕç. Учительсем колхозниксем хушшинче ăнлантару ĕçне туса пыраççĕ. Акă Сергеев, Крылов, Филиппов тата ытти учительсем кану кунĕнче колхозниксем хушшинче тĕрлĕрен калаçусем туса ирттереççĕ.

В. АНДРЕЕВ.

Ĕçсем васкавлăн пулса иртеççĕ

ÇĔМĔРЛЕ, сентябрĕн 18-мĕш. **(Телефон тăрăх, хамăр корр.).** Районри колхозсем уйхир ĕçне вĕçлесе пыраççĕ. Сентябрĕн 15-мĕшне мĕнпурĕ 8.507 гектар çинчи тырпула вырса пуçтарнă. Ку шутран 6.908 гектар çинче кĕлтесене капана хывнă, 6.567 гектар çинчен пухса кĕртнĕ тырпула çапса хунă. Колхозсем йĕтĕн татса пĕтерчĕç. 1.287 гектар кĕрхи çĕртме тунă.

Чылай колхозсем ĕç вăйне тĕрĕс организациленĕ тата ĕç вăхăчĕпе туллин усă курнă май, уйри тырпула кĕске срокра тата пĕр тăккаламасăр пухса кĕртрĕç. Молкачкинăри «Молодая сила», Тăванти «Вперед» колхозсем вырнă тырпула пĕтĕмпех капана хывнă, государствăна та тырă парса татнă. Иртнĕ çулхипе танлаштарсан, Тури Кăмашари «1-ое Мая» колхоз чылай лайăх ĕçлеме пуçларĕ. Колхоз çурхи тырпулсене вăхăтра вырса пĕтерчĕ. Кĕлтесене капана хывас ĕç те вĕçленсе пырать. Пур бригадăсенче те авăн çапас ĕç пуçланнă.

Колхозниксем пĕтĕм ĕçе вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ туса пыраççĕ, вĕсен ĕçри хастарлăхĕ пысăк.

Хар. ЛИСИН.

Кĕрешӳри пĕрлĕх

Колхозсен анлă хирĕсем тăрăх çӳренĕ чух кăмăл çавтери çĕкленсе каять. Савăнмалли нумай: ырашĕ те, тулли те, сĕлли те, — пурте тулăх пурнăç çинчен калаççĕ. Пучахсем вырăнне кĕлтесемпе çĕмелсем ӳснĕн туйăнать. Ваттисем ĕлĕк тырă акнă чухне турăран йăлăнса ыйтса: «пĕр пĕрчĕрен çĕр пĕрчĕ пултăр», тенĕ. Паллах, вĕсем питĕ ӳстерсе каланă, çакă вăл — вĕсен чи пысăк ĕмĕчĕ пулнă, юмахри телей пек туйăннă. Анчах вĕсем ку расра йăнăшнă. Кăçал вара колхозсем пĕр пĕрчĕрен 100 пĕрчĕ мар, 120 пĕрчĕ илнисем те чылай пулнă. Пĕр ӳстермесĕрех калама пулать: колхозсен кăçал пурасене чылай аслăлатма лекет, çĕнĕ михĕсем нумай çĕлеме тивет.

Анчах çак ылттăн тырă ахалех пулман, вăл турă пулăшнипе мар пулнă. Ăна туса илес тĕлĕшпе колхозниксен нумай ĕçлемелле пулнă, малашне те сахал мар ĕçлемелле. Ялхуçалăх çулĕ вĕçленмен-ха. Колхозлă уйхирте халĕ ĕç мăй таранах.

Çакна колхозниксем лайăх пĕлеççĕ. Çавăнпа вĕсем государствăшăн, колхозшăн, хăйсемшĕн вăй-хала шеллемеççĕ. Кăнтăрла та, çĕрле те хĕрӳллĕ ĕçре пиçĕхеççĕ. Вĕсем хальхи тапхăрăн уйрăмлăхне лайăх пĕлсе тăраççĕ. Отечественнăй вăрçă пирĕн пĕтĕм халăха нихăçанхи пек мар тачă пĕтĕçтерчĕ. Халĕ колхозниксем пуринчен ытларах çĕршыв интересĕсемшĕн тăрăшаççĕ, харпăрхăй интересне кая хăвараççĕ. Мĕншĕн тесен вĕсем ăнланаççĕ: хамăрăн ирĕклĕ çĕршыва çăлса хăварсан çеç харпăрхăйĕн пурнăçне лайăхлатма пулать. Çĕршыв умне тухса тăнă хăрушлăх пĕтĕм колхозниксене пĕрлĕхлĕ вăй туса пĕрлештерет.

Çĕршыв кашни килограмм тырра перекетлеме, упрама хушать. Çав вăхăтрах Вăрмар районĕнчи Карăкçырма колхозĕн председателĕ Никитин юлташ тырпула хаклама пĕлмест. Унăн хăйĕн интересĕ пур — кăнтăрла-и, çĕрле-и, вăл пурпĕрех пĕр-ик черкке сыпса хăйĕн чунне йăпатать. Çакна пула вара уйра тырпул юхăнать, колхозниксен чĕрине ыраттарать. Çавăнпа колхозниксем калаççĕ: «Пирĕн председатель çук çав, председатель пулсан апла пулмĕччĕ те», теççĕ. Çапла ĕнтĕ, колхозниксем государство интересĕсене харпăрхăйĕн интересĕсемпе çыхăнтарма пĕлеççĕ, Никитин юлташ вара çакна ăнланмасть.

Тырпул ăнса пулнă пирки колхозсенче ĕç те нумайланчĕ. Кунсăр пуçне тата хăшпĕр юлташсен Хĕрлĕ Çара каймалла пулчĕ. Çавăн пирки уйрăм колхозсенче тырпул пухса кĕрес ĕç вăраха кайма пултарасси сисĕнме пуçларĕ. Çакăнта вара колхозсемпе колхозниксен кĕрешӳри пĕрлĕхĕ уйрăмăнах вăйлăн палăрчĕ. Малта пыракан бригадăсем кайра пыракан бригадăсене, малта пыракан колхозсем кайрисене пулăшма тытăнчĕç. Вăрмар районĕнчи Анаткас колхозĕ Çитмĕш колхозне ĕçлесе пачĕ, Мăратсемпе Кавал колхозникĕсем Кĕлкеше пулăшрĕç, Арапуç колхозникĕсем Çĕнĕ Кавал колхозникĕсене ĕçлесе пулăшрĕç т. ыт. те. Хирте пурри пурте пирĕн, ăна пухса кĕмелле. Ку санăн, ку манăн тесе тăмалла мар. Çакăн пек ăнланаççĕ халĕ колхозниксем хăйсен задачине.

Кĕрешӳри пĕрлĕх, туслăх колхозниксене ĕçлеме хавхалантарса пырать. Кам та пулин ĕçлемесĕр, кахалланса ларать пулсан, ăна вара колхозниксем юратма пăрахаççĕ, вăл хăйĕн тусĕсене сивĕтет.

Кĕрешӳри пĕрлĕх çирĕплентĕр тесен, пурин те вăй-хала шеллемесĕр ĕçлес пулать, ĕçре икшер е виçшер норма тултарса пыма тăрăшас пулать.

В. ЯКОВЛЕВ.

Тăрăшса ĕçленĕ çĕрте

ЙĔПРЕÇ. «1-ое Мая» колхоз членĕсем ăнса пулнă пуян тырпула чи кĕске срокра, пысăк пахалăхпа пухса кĕртес тĕлĕшпе мĕнпур вăя хурса ĕçлеççĕ. Ваттисем те, çамрăккисем те ĕçе активлăн хутшăнаççĕ.

«1-ое Мая» колхоз кĕрхи тырăсене районра чи малтан вырса тухнă. Кĕлтесене сентябрĕн 10-мĕш тĕлне капана хывса пĕтернĕ. Çуртыррисене пухса кĕртес ĕç те ăнăçлăн пырать. Тулăпа пăрçа йышши тата ытти культурăсене пухса кĕртнĕ.

Кĕракине чи кĕске срокра, пысăк пахалăхпа ирттернĕ.

Государство умĕнчи обязательствăсене срокра тултарасси—колхозсен, çавăн пекех колхозниксен пĕрремĕш задачи пулать. Çавна шута илсе государствăна тырă тăратмалли обязательствăна «1-ое Мая» колхоз членĕсем пур культурăсем енĕпе те тултарнă. Натуроплата тырри парассине сентябрĕн 10-мĕшне 76 процент тултарнă. Аш-какай, сĕт-çу, çăмарта, çăм обязательствисене тахçанах пурнăçланă. Совет Союзĕн оборонин фондне 200 литр сĕт тата 75 штука çăмарта панă.

Колхозра строительство енĕпе те чылай ĕçсем тунă: тырă хумалли пĕр амбар, 250 пуç чăх-чĕп вырнаçмаллăх вите, 100 тонна хумаллăх подвал туса лартнă. Выльăх витисене хĕлле валли юсаса ăшăтса хатĕрленĕ. Выльăх-чĕрлĕхсем валли 45 тонна силос хывнă, 50 лав çулçăллă апат хатĕрленĕ.

Д. МИХАЙЛОВ.

Нормăна икĕ хут иртерсе тултараççĕ

ВĂРНАР. Çавалкас Хирпуçĕнчи «Колхозница» колхоз чылай ĕçсемпе мала тухса пырать. Колхозра халь çурхи тырăсене вырса пĕтереççĕ, тырă вырнă хушăрах кĕлте кӳртес тата авăн çапас ĕçсене туса пыраççĕ. Колхозăн икĕ жнейка иртен пуçласа каçченех тырă выраççĕ. Жнейкăпа ĕçлекен Илья Антонов кунне 8—9 гектар таран вырса пуçтарать. Çавăн пекех 1-мĕш бригадăри машинист Иван Тимофеев та кулленхи нормăна икĕ хут ирттерсе тултарать. Кĕлте кĕртме уйăрнă Федорова, Муравьева тата Алексеева колхозницăсем кашни кун 20 лав таран кĕлте кĕртеççĕ. Капан хывнă çĕрте ĕçлекен Агриппина Герасимова куллен 50 урапа кĕлте капана хывать. 64 çулхи Степан Васильев та капан хывнă çĕрте нормăна икĕ хут ирттерсе тултарать. Коннăй молотилкăпа кунне 25 центнер тырă çапма пăхнă пулсан, вĕсем 50-шер центнер çапаççĕ. Колхоз государствăна тырă парса татнă.

А. КРИСЛОВ.

Авăн çапса пĕтереççĕ

ИШЛЕЙ. Колхозсем пĕтĕм ĕçе отечественнăй аслă вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ туса пыраççĕ. Свердлов ячĕпе тăракан колхоз председателĕ коммунист Павел Бычков юлташ иртен пуçласа каçченех колхозниксемпе пĕрле пулать, ĕçрен таврăннă хыççăн кăна вăл правлени канцелярине пырса ĕçлет. Колхозниксем хăйсен председательне юратаççĕ, вăл хушнă ĕçсене вăхăтра туса пыма тăрăшаççĕ. Пĕр шухăшлă пулса ĕçлени уй ĕçĕсене кĕске вăхăтрах туса ирттерме пулăшнă. Паянхи куна колхоз, çĕрулмисĕр пуçне, пур культурăсене те пуçтарса кĕртнĕ. Пурĕ 1.265 центнер тырă çапса кĕлете хывнă. Колхозăн кăçал тырпул вăйлă пулнă. Кашни гектартан вăтам шутпа 100 пăт тĕштырă илеççĕ.

Çакăн пек лайăх ĕçлекен колхозсем районра нумай. Акă, «Ыраш» колхоз тырпулсене тахçанах пуçтарса кĕртнĕ. Сентябрĕн 20-мĕшне çурхи тырăсене те çапса пĕтереççĕ. Çак колхозра ватă колхозниксем те çамрăксемпе танах ĕçлеççĕ. 76 çулхи Я. Вершинин колхозник уйхирте ĕçлесех 120 ĕçкунĕ тунă. «Ыраш» колхоз та государствăна, çĕрулмисĕр пуçне, ытти культурăсене парса татнă.

С. НИКИТИН.

„Эпĕ урăх çапăçма пултараймастăп“

Нимĕç·салтакĕн заявленийĕ

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ, сентябрĕн 17-мĕш. (ТАСС спецкорĕ). Хĕрлĕ Çар фашистсен кĕтĕвĕсене хирĕç геройла кĕрешнин кашни кунĕ Германи салтакĕсемпе халăхĕн ăс-тăнĕнче тата шухăш-кăмăлĕнче тарăн йĕр хăварать.

Отто Штрауб обер-лейтенантăн амăшĕ Госмансрод местечкăран çапла çырать:

«Хаклă Отто, яланах эпĕ сана: сыхлан, малалла ан вăркăн, кашни пусăма пĕрмаях шухăшласа туса пыр,—тесе калаттăмччĕ. Курт Гесс вилни çинчен те эпĕ сана пĕлтересшĕнччĕ. Российăра питĕ хăрушă пулмалла, ун пекки халиччен пулманччĕ. Çакă часах пĕтессе шанатăп».

Фридрих Циммер ефрейторăн шанчăкне çухатнă арăмĕ Офентальноран çапла пĕлтерет:

«Шмидт ывăлĕ Филипп урине амантни тата Георг Кеппер те аманни çинчен эпĕ сан пата çырнăччĕ-ши,—пĕлместĕп. Хăвна мĕнле хыпар кĕтессине пĕлместĕн, анчах çапах та шанса тăратăп—шанса тăни лăплантарать вĕт. Çакă хăвăрт пĕтĕ, тесе шанатăп. Эпĕ ун çинчен çырма чарăнатăп, мĕншĕн тесен çаксем çинчен шухăшласан карланкă пăвăнса ларать, вара ăсран тухни çинчен шухăшлама пуçлатăн».

Тытăна лекнĕ салтак Людвиг Мюльбауер çапла пĕлтерет: «Офицерсем вăрçă икĕ уйăхран пĕтет, тесе çирĕплетсе калаççĕ, анчах нимĕçсен салтакĕсем хăйсем хушшинче çапла калаçаççĕ: Германия ку вăрçăра поражени тӳсет, мĕншĕн тесен, ССР Союзĕн территорийĕ пысăк, çыннисем нумай, Германи икĕ çул вăрçать, питĕ ывăнна тата оккупациленĕ территорисенче мăй таранах путса ларнă».

Германия поражени тӳсет—çакна нимĕç çарĕн офицерĕсемпе салтакĕсенчен нумайĕшĕ ăнланса илеççĕ. Унтер-офицер Себастьян Виммер çапла калать: «Хĕрлĕ Çар хирĕç тăни вăйлăрах та вăйлăрах пулса пырать, нимĕç çарĕшĕн вăрçă йывăрланнăçем йывăрланса пырать».

Старые Залитвинки ялĕнче хваттерсем йышăннă нимĕç чаçĕнчи 40—45 çулти пĕр салтак хĕçпăшалне пăрахнă та, çапла каланă: «Вăрçă йăлăхтарса çитерчĕ, çак юнлă вăрçăра эпĕ лайăххине ним те курмастăп, мана ют çĕр кирлĕ мар, килте манăн çемье выçă ларать, эпир вырăссене пурпĕрех çĕнтерес çук. Эпĕ çапăçма урăх пултараймастăп», тенĕ. Çакăн пек харăс протест тăвассине сирсе ярас тесе офицер йышăннă пур мерăсем те ăнăçсăр пулнă. Вăрçа хирĕç тăнă вунă салтака çарăнтах персе пăрахнă.

А. КОСТИН.

США тинĕс министрĕ Нокс тухса калани

НЬЮ-ЙОРК, сентябрĕн 16-мĕш. (ТАСС). Мильвокире (Висконсин штачĕ) «Америка легионĕн» çулленех пулса иртекен съездĕнче США тинĕс министрĕ Нокс сăмах тухса каласа, тинĕс-çар флочĕ распоряжени илни çинчен пĕлтернĕ, çак распоряжени сентябрĕн 16-мĕшĕнче вăя кĕмелле, унта çапла хушнă: «Тĕнĕл держависен подводнăй лодкисене тата шыв çийĕнчи рейдерĕсене, Исландине каймалли çул çинче Америкăн çар карапĕсене тĕлпулакансене, тытса илмелле е пĕтерсе тăкмалла».

Нокс çапла каланă: Америкăн тинĕс-çар флочĕ кирек мĕнле флангпа ишекен тата Америка континенчĕпе Исланди патĕнчи шывсем хушшинче тĕрлĕ материалсем турттаракан пароходсене хӳтлĕх парать. Америка çар карапĕсене тĕнĕл держависен контролĕнче тăракан подводнăй лодкăсемпе шыв çийĕнчи рейдерĕсене, çӳлте кăтартнă шывсем çинче тĕлпулсан, вĕсене тытса илме е пĕтерме хушнă.

Ассошиэйтед пресс агентствин сăмахĕсем тăрăх, Нокс тухса калани Исландине каякан тинĕс çулĕсене тӳрех сыхласа тăрассине США хăй çине илме килĕшнине кăтартса парать. Çапла туни Англин чылай çар карапĕсене çав ĕçрен пушатма май памалла, вĕсемпе вара ытти районсенче усă курма пулать.

Çак съездрах Нокс Рузвельт посланине вуласа панă, Рузвельт посланире тĕнчери лару-тăру йывăрланса кайни тата «вăл Пĕрлешӳллĕ Штатсем çине влияни тума пултарасси» çинчен «Америка легионне» асăрхаттарса хăварнă.

Англипе Германи хушшинчи вăрçă

ЛОНДОН, сентябрĕн 17-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Англин авиацин министерстви кăларнă коммюникере çапла кăтартса панă: иртнĕ çĕрле Германин нумай мар самолечĕсем çĕршыв ăшне шалалла, уйрăмах Хĕвелтухăç Англин районĕсене кĕрсе кайнă. Темиçе пунктра пăрахнă бомбăсем сиен кӳреймен, халăх хушшинче жертвăсем çук. Çĕрле противникăн пĕр бомбардировщикне персе ӳкернĕ.

Сентябрĕн 16-мĕшĕнче ирхине Англи бомбардировщикĕсем противникăн Голланди çыранĕ хĕрринчи суднисене хирĕç операцисем туса ирттернĕ. Англи самолечĕсем противникăн патрульри çĕр суднине путарнă. Çак операцисенчен пĕр бомбардировщик хăйĕн базине таврăнман.

Сентябрĕн 16-мĕшĕнче кăнтăрла Англи истребителĕсем Ла-Манш проливĕ тĕлĕнче тата Франци çыранĕ хĕрринче çапăçнă. Çак операцисем вăхăтĕнче противникăн пиллĕк истребительне персе ӳкернĕ. Англи авиацийĕ икĕ машина çухатнă.

ЛОНДОН, сентябрĕн 17-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви Англин авиаци министерстви кăларнă коммюникене парать, унта çапла каланă: иртнĕ çĕрле Англи бомбардировщикĕсем Карлсруэ тата Хĕвеланăç Германин ытти пунктĕсем çине вĕçсе пырса тапăннă. Нумай пушарсем тухнă. Гаврти доксем çине те бомбăсем пăрахнă. Англин пур самолечĕсем те хăйсен базисене таврăннă.

Агентство Карлсруэ Германин Рейн çинчи авиацин питĕ кирлĕ бази пулса тăнине кăтартса парать.

Германире çынсене асаплантарса вĕлереççĕ

НЬЮ-ЙОРК, сентябрĕн 17-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин Берлинри корреспонденчĕ çапла пĕлтерет: Суд влаçĕсем пиллĕк çынна асаплантарса вĕлерни çинчен пĕлтернĕ, вĕсенчен тăваттăшне изменăшăн тесе, теприне шпионла ĕçсем тунăшăн тесе айăпланă пулнă. Юлашки вăхăтра Германире çавнашкал преступленисене судăн усă процесĕсенче пăхса тухнă ĕçсем тăрăх кăна 29 çынна вĕлермелле приговорсем йышăннă.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ПО РАСПОРЯЖЕНИЮ
НАРОДНОГО КОМИССАРИАТА
ФИНАНСОВ СОЮЗА ССР

ВКЛАДЫ НАСЕЛЕНИЯ,

ВНЕСЕННЫЕ В СБЕРЕГАТЕЛЬНЫЕ КАССЫ С 23 ИЮНЯ 1941 ГОДА, ВЫДАЮТСЯ ПО ПЕРВОМУ ТРЕБОВАНИЮ ВКЛАДЧИКОВ В ЛЮБОЙ СУММЕ.

Вклады, внесенные до 23 июня 1941 года, выдаются в порядке, временно установленном с 23 июня 1941 года.

ХРАНИТЕ

СВОИ ДЕНЕЖНЫЕ СРЕДСТВА В СБЕРЕГАТЕЛЬНЫХ КАССАХ!

КАЖДЫЙ РУБЛЬ, хранящийся в сберегательной кассе, укрепляет оборонную мощь Советского Союза.

Управление Гострудсберкасс и Госкредита Чувашской АССР.

2—1

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 6319

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 448. Ф. 6. 38_84 п. л.